

Швидка Н. В.

Донбаський державний педагогічний університет

Решетняк О. О.

Донбаський державний педагогічний університет

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ГРІХ У БІБЛІЙНОМУ Й МОВНОМУ ДИСКУРСАХ

Стаття присвячена лінгвокультурологічному аналізу концепту «гріх» як маркера порушення релігійних і морально-етичних норм в українському узусі. У науковій розвідці виявлено біблійні репрезентанти концепту гріх; представлено категоріальну парадигму поняття гріховність; виокремлено семантичні різновиди фразеологізмів з лексемою «гріх», окреслено образно-асоціативний потенціал таких мовних одиниць.

З'ясовано, що в Біблії поняття гріховності (неправедності) категоризовано як беззаконня й конкретизовано в низці номінацій: лихі думки, розпуста, крадіж, душоубство, перелюби, безстидство, завидюче око, богозневага, гордоці, безум, неправда, зажерливість, заздрість, убивство, суперечка. До поняттєвого поля концепту гріх залучено такі поняття: порушення Божого Закону, заздрість, ідолопоклоніння, ворожба, богозневага, богохульство, гордіня, неправда, аморальність, блуд, перелюб, убивство, жадоба, пристрасть, гнів, підступ, здиство тощо.

У біблійній картині світу заздрість вважають одним з основних порушень Закону Божого. Визначальним цього пороку є тлумачення як смертного гріха. Як складний комплекс концептуальних ознак, заздрість має різнорівневе представлення: вона вербалізована номінаціями заздрість, ревності, недобррозичливість, бути заздрісним, заздрити, виявляти злу волю, противитися комусь, пожадливість очей, зле око, бути в гіркій жовчі тощо.

Концепт гріх у профанному вимірі є джерелом формування фразеологічного значення й зумовлює процес визначення основних кодів генотипу культури й виявлення ціннісних орієнтацій етноспільноти. Змістову парадигму концепту гріх формує сукупність маркерів життєдіяльності соціуму, серед яких виокремлюємо такі: фразеологічні одиниці як об'єктиватори поняттєвого поля «порушення Божих заповідей, богозневага»; декларатори поняття «злодійство, злочин»; фразеологізми як репрезентанти порушення морально-етичних заборон; номінації, що окреслюють семантику «негативні риси характеру»; маніфестанти поняттєвого поля «неправда, брехня»; вербальні маркери поняття «перелюби, позашлюбні зв'язки»; експлікатори семантичної площини «визнання гріховності, провини, уникнення гріха, каяття»; модальні й вигуківі усталені сполуки з лексемою гріх. З'ясовано, що лексема гріх формує неоднозначні фразеологічні змістові відношення, які хоч і не потребують широких контекстів завдяки традиції вживання, проте її розгалужена варіативність потребує лексикографічної обізнаності. Для усвідомлення концепту «гріх» у мовному дискурсі важливими є й атрибутивні ознаки: частина з них актуалізує такі: перворідний, содомський, великий і малий гріх, смертний гріх, гріх навмисний і не з власної волі. Властивість «тяжкості» гріха об'єднує його з близькими поняттями біблійного дискурсу.

Ключові слова: Біблія, концепт гріх, вербалізатор, маркер, поняттєве поле, фразеологічна одиниця, сакральне й профанне.

Постановка проблеми. У сучасному узусі надзвичайно актуальною постає проблема взаємозв'язків сакрального й профанного як компонентів екзистенції. Концепт – це культурно значуще поняття, він посідає пріоритетне місце в українському ментальному просторі, є кількарівневим явищем національної культури. Семантичний аналіз у конфігурації *концепт – мовний*

знак / мовний знак – концепт дає змогу з'ясувати особливості образно-асоціативного потенціалу вербалізаторів для реалізації того чи того концепту. Реконструювання останніх потребує значного культурологічного матеріалу. Найважливішим етапом такого процесу є окреслення механізмів концептуалізації для подальшої типологізації метафоричних принципів.

Аналіз останніх досліджень. Лінгвокультурні концепти неодноразово були об'єктом наукових студій М. Алефіренка, О. Близнюка, І. Голубовської, О. Задорожньої, В. Карасика, В. Кононенка, В. Маслової, П. Мацькова, А. Пікалової, О. Селіванової, О. Цапок, В. Яковлевої та ін. Систематизації та науковому аналізу української фразеології присвятили праці Г. Бурдіна, І. Вудвуд, М. Демський, Л. Запорожець, А. Коваль, В. Кононенко, О. Куцик, Т. Мороз, Л. Ткач, Л. Шевченко та ін. Науковці концепт визначають як умовну ментальну одиницю, спрямовану на комплексне дослідження мови, свідомості й культури. На сьогодні існує потреба концептуально-семіотичного осмислення домінантних універсальних концептів як сегментів українськомовної картини світу, здійснюваного на підґрунті порівняльної інтерпретації в біблійному й лінгвістичному дискурсах для з'ясування прототипних, стереотипних й асоціативних значень.

Метою статті є лінгвокультурологічний аналіз концепту *grіx* як маркера порушення релігійних і морально-етичних норм в українському узусі. Зазначена мета передбачає розв'язання таких завдань: 1) виявити біблійні репрезентанти концепту *grіx*; 2) представити категоріальну парадигму поняття *grіxовність*; 3) виокремити семантичні різновиди фразеологізмів з лексемою *grіx*, окреслити образно-асоціативний потенціал таких мовних одиниць.

Виклад основного матеріалу. Концептуальну картину світу інтерпретують переважно як цілісну модель, репрезентовану міфологічною, наївною, науковою, релігійною, біблійною та мовною картинами світу тощо. Дві останні посідають неабияке місце в глобальному чи локальному вимірах української культури. Дослідження вербалізаторів концепту *grіx* посприяє виявленню певного пласту інформації, притаманного як сфері сакрального, так і мовному дискурсу, а також особливостей мовного кодування цієї інформації.

Концепту притаманна багаторівнева структура, зокрема психологічний, соціологічний, лінгвістичний і культурологічний прошарки. Структурують концепт усі складники поняття, етимологія, історія й сучасні асоціації. Ю. Степанов виокремлює такі ознаки структури концепту: 1) основну (актуальну); 2) додаткову (пасивну, історичну); 3) внутрішню форму [6, с. 21]. Ядром концепту вважають словникові значення тієї чи тієї лексеми, периферією – суб'єктивний досвід, прагматичні складники лексеми, конотації та асоціації. Методика концептуального аналізу вможливує

з'ясування змісту, який залучає до поняттєвого поля інші номени, категорії, образи, символи, фразеологічні одиниці, тобто когнітивні уявлення, знання. Аналіз парадигми вербалізаторів біблійного концепту має ґрунтуватися на вияскравленні його відношень з іншими компонентами тексту. В. Кононенко до різноаспектних констант зараховує такі морально-етичні категорії: добро, зло, віра, правда, доля, гріх тощо [3, с. 159].

Гріх як вияв зла у Святому Писанні є одним із значущих концептів духовної культури й світосприймання українського етносу, його психології, етично-моральних принципів, релігійних знань. Лексема **grēx* (не має індоєвропейських аналогів) сформувалася в спільнослов'янській мові з первинним значенням спільної ідеї невідповідності нормі. В. Карасик зазначає: «Етимологічні дослідження засвідчують, що семантична структура номена гріх містила денотативні семи *дія*, порушення та конотативну оцінку семи *погано*. Семантичний потенціал такої номінації посприяв і розвитку релігійно-етичної семантики «проти законів релігії», пізніше став одним із провідних концептів і понять християнства» [цит. за 5, с. 126].

Дослідження концептуальних комплексів в українськомовному просторі є передумовою визначення концептосфери етнічних духовно-моральних цінностей. У біблійному дискурсі домінує норма християнської моралі, елементи якої маркують національно-культурну інформацію, що й оприявлює соціально схвалені інваріанти людської поведінки. Глибоко засвоєні, узагальнені етнічною свідомістю, вони набувають емоційно-оцінного забарвлення в категоріях *grіx* / *праведність*. Така опозиція є типовою метафоричною абстракцією. Власне концепт *grіx* може вербалізуватися незвичними, а тому непомітними метафорами чи описово. Абстрагування зумовлене концептуалізацією символів як актуалізаторів вічного, позачасового.

За лексико-семантичною кваліфікацією, *grіx* – це «1. рел. Порушення релігійно-моральних догм, настанов і т.ін. 2. Поганий, непорядний вчинок, якийсь недолік, помилка, недогляд. 3. Непорядно, недобре, недозволено. Відтак, *grіxовний* – «Який порушує релігійно-моральні догми, настанови і т.ін. Який веде до гріха; схильний до гріхів» [4, с. 171]. В українськомовному вимірі номінація *grіx* має кілька значень (порушення законів релігії, насамперед Заповітів Бога; порушення суспільно-моральних норм; поганий вчинок; помилка) і позначає дію індивіда, стан, спричинений нею.

За біблійними уявленнями, *гріх* – це порушення заповідей і закону Божого. «Грѣхъ (преступление закона). Грѣхъ есть беззаконіѣ. Онъ перешель къ человѣку отъ діавола, прельстившаго Адама и Еву и склонившаго ихъ преступити заповѣдь Божию. Отъ грѣха Адамова произошли проклятіе и смерть» [2, с. 177]. У Книзі Книг поняття гріховності (неправедності) категоризовано як беззаконня (1 Ів. 3:4) і конкретизовано в низці номінацій: «*лихі думки, розпуста, крадіж, душоубство, перелюби, безстидство, завидющее око, богозневага, гордощі, безум*» (Мр. 7: 21-22), «*неправда, зажерливість, заздрість, убивство, суперечка*» (Рим. 1: 29). Отже, до поняттєвого поля концепту *гріх* залучено такі поняття: порушення Божого Закону, заздрість, ідолопоклоніння, ворожба, богозневага, богохульство, гординя, неправда, аморальність, блуд, перелюб, убивство, жадоба, пристрасть, гнів, підступ, здирство тощо.

У біблійній картині світу заздрість вважають одним з основних порушень Закону Творця, і вона була заборонена ще в найдавнішому моральному кодексі – Десяти Заповідях («*Не ждадай дому ближнього свого, не ждадай жони ближнього свого, ані раба його, ані невільниці його, ані осла його, ані всього, що ближнього твого!*») (Вих. 20: 17). За філософсько-етичного аспекту *заздрість* визначають як надзвичайно негативне, деструктивне явище, супроводжуване злістю й жорстокістю, засмученістю з приводу чужих благ, що призводить до ненависті й жадібності, у Біблії заздрість категорично засуджено й потрактовано як почуття занепокоєння чи невдоволення, зумовлене процвітанням і перевагами, якими послуговуються інші. Визначальним є тлумачення її як гріха (причому смертного) [9, с. 66]. Як складний комплекс концептуальних ознак, заздрість має різнорівневе представлення в біблійній картині світу й вербалізована такими номінаціями: *заздрість, ревнощі, недобррозичливість, бути заздрисним, заздрити, виявляти злу волю, противитися комусь, пожадливість очей, зле око, бути в гіркій жовчі* тощо.

У текстах Біблії концепт *заздрість* як поняття *смертний гріх* репрезентовано численними одиницями різних рівнів; він має трикомпонентну структуру (суб'єкт – предмет – об'єкт); співвідноситься з ментальною, вербальною та фізичною сферами [9, с. 68]. Зокрема, у Старому Заповіті проілюстровано чимало прикладів об'єктів заздрості. Такий емотивний стан спричиняли абстрактні категорії (військові успіхи й благородство Давида, якому заздрив Саул (Пс. 106:16); сильніша любов батька

до одного із синів – Йосипа, якого із заздрості брати продали в рабство (Бут. 37:11); прийняття Богом пожертви Авеля, якого через заздрість убив Каїн (Бут. 4:4); володіння матеріальними благами: наявність у когось хліба (Сир. 14:10), великої кількості худоби й рабів (Бут. 26: 14); власних дітей (Бут. 4: 3-8) тощо.

На ментальному (когнітивному) рівні *заздрість* має вияв у перебільшенні чужих недоліків і неврахуванні власних (Мт. 7: 3-5); бажанні погіршити становище об'єкта заздрощів (Флп. 1:15,17); задумі чиєїсь смерті, зокрема Ісуса Христа (Мт. 27:1). На вербальному рівні *заздрість* має вияв у запереченні чіїхось слів, обмовах, наклепі (Дії 13:45); брехні (Мт. 26:59); сварках, суперечках і полеміці (Як. 4: 1-2; Лк. 22:24; Як. 3:14; 16); самовихвалянні чи вихвалянні тих, хто заздрить (Рим. 1:32); неправильному сповідунні християнського вчення (Флп. 1: 15, 17); пораді знищити когось або підмовлянні інших до вбивства (Мт. 27:1; Мт. 27:20); підбурюванні до безладу (Дії 17:5) тощо.

Для дослідження концепту й символу, зокрема біблійного, під час їх архетипного усвідомлення значущим є й етнонаціональний складник. Номінативним традиціям притаманні саме ті заповітні поняття, які прагнув зберегти кожен народ. Мова експлікує концепти, закріплюючи й маніфестуючи інформацію про позамовні об'єкти. Вербалізатори як мовні одиниці оприявлюють і водночас структурують концепт. Найбільш об'єктивними вербалізаторами є семи, що містять істинну інформацію про концепт і оцінювання мовцем певної реалії дійсності. Вербалізують концепти експліцитно й імпліцитно виражені значення лексем. Експліцитна вербалізація передбачає залучення слів як маркерів певного поняття. Наприклад, біблійні ідіоми *содомський гріх, гріх Каїна, грішити гріхом Онана* експліцитно вербалізують концепт *гріх*. Імпліцитну, тобто опосередковану, номінацію здійснюють завдяки активізації імплікаціоналу значення слова. Для фразеологізованої символеми *Адам і Єва* імплікаціоналом є знання лінгвоспільноти щодо гріхопадіння перших людей, тобто імпліцитно вербалізована сема *перворідний гріх* [5, с. 158].

Особливістю фразеологічної репрезентації дійсності є те, що одиниці цього рівня позначають фрагменти реалій, дещо відмінних від сакрального дискурсу. Концепт *гріх* у профанному вимірі є джерелом формування фразеологічного значення й зумовлює процес визначення основних кодів генотипу культури й виявлення ціннісних

орієнтацій етноспільноти. Кумуляція ознак цього концепту у фразеологічній площині є значущою для формування українськомовної картини світу.

Усі зафіксовані фразеологізми з лексемою *гріх* (107 таких одиниць) у «Фразеологічному словнику української мови» [8] мають антропоцентричне спрямування. Їх змістову парадигму формує сукупність маркерів життєдіяльності узусу, серед яких виокремлюємо такі:

1. Фразеологічні одиниці як об'єктиватори поняттєвого поля «порушення Божих заповідей, богозневага»: *Перворідний гріх*. Порушення Адамом і Євою заборони Всевишнього про вкушення плоду з дерева пізнання; *Ветхий Адам*. Грішна людина; *Шлях Каїна*. Зухвалий протест проти Божественного світоустрою; *Не боятися гріха (Бога)*. Діяти всупереч християнським нормам, Божим заповідям; *Набиратися гріха*. Робити те, що заборонене нормами християнської моралі тощо.

2. Декларатори поняття «злодійство, злочин»: *Сім смертних гріхів*. Великі, непристойні, страшні вчинки, найтяжчі злочини; *Залити сала за шкуру*. Заподіяти багато горя, зла; *Запрягати у кормигу*. Поневолювати; *Кусати за п'яти*. Таємно робити зло, підлість; *Каїновий вчинок*. Підступні дії як повторення злочину Каїна; *Пілатити когось*. Мучити, тиранити; *За три огляди*. Украсти щось, взяти даром; *Обідрав мов липку*. Забрати у когось гроші, коштовності; *Живцем облупити*. Жорстоко, без жалю розорити; *Послати на небо*. Вбити, позбавити життя; *Каїнова печать*. Злочинець, вбивця, виродок; *Приносити жертву Молоху*. Жертвувати людським життям тощо.

3. Фразеологізми як репрезентанти порушення морально-етичних заборон: *Впадати в гріх*. Робити щось заборонене певними етичними нормами; *Наводити на гріх*. Спонукаючи кого-небудь до аморальних вчинків; *Не минути гріха*. Вчинити щось недозволене, що має погані наслідки; *Не розминутися з гріхом*. Припуститися помилок, непорядних вчинків; *Положити гріх на душу*. Зробити який-небудь непорядний вчинок або злочин; *Блудна вівця*. Той, хто збився з правильного шляху (у моральному розумінні); *У Бога теля з'їсти*. Провинитися в чомусь, бути гіршим за інших; *Обливати брудом*. Несправедливо звинувачувати когось у чомусь, ганьбити, обмовляти, неславити; *Плювати в душу*. Виявляти зневагу, що зачіпає найдорожче, заповітне; *Болотом закидати*. Несправедливо звинувати, звести наклеп, прилюдно знеславити; *Содомський гріх*. Сексуальні збочення, гомосексуалізм; *Содом і Гоморра*. Розпуста, безладдя, хаос; *Доводити до гріха*. Бути причиною чий-небудь несхвальних вчинків, провоку-

вати кого-небудь на погані вчинки; *Останній гріх*. Вчинок, що переповнює чийсь чашу терпіння тощо.

4. Номінації, що окреслюють семантику «негативні риси характеру»: *Життя коромислом*. Той, хто веде безладне, безтурботне життя з гулянками; *Укусити й меду дати (Пробити нишком каписто)*. Про людей підступних, нещирих; *Вовк в овечій шкурі*. Лицемір; *Іудине коріння*. Про людей підступних, зрадливих; *Вавилонська блудниця*. Жінка легкої поведінки, надзвичайно порочна; *Хамові виродки (діти)*. Нечемні, нахабні, непорядні, жорстокі люди;

Важким духом дихати. Злитися, чинити зло; *Зганяти злість*. Спрямовувати на когось свій гнів; *Скреготати зубами*. Гніватися; *Рвати й метати*. Вища міра вияву гніву й злості; *Мухи в носі грають*. Про гордовиту, задержувату людину тощо.

5. Маніфестанти поняттєвого поля «неправда, брехня»: *Брехнею світ пройти*. Все життя брехати; *Водити за носа*. Обманювати, обдурювати; *Обвести навколо пальця*. Спритно обдурити, перехитрити когось; *Кривити душею*. Обманювати; *Підпункати москаля*. Брехати, обдурювати; *Робити з губи (писки) халяву*. Брехати, не дотримувати слова; *Вхопити на кутні*. Розносити плітки тощо.

6. Парадигма вербальних маркерів поняття «перелюби, позашлюбні зв'язки»: *Скочити (скакати, плигати) у гречку (у лози, у горох)*; *Сягати в очерет*; *Бігати по куцах*; *Поблукати в бур'янах*; *Лізти в хрін*; *Вискочив, як Василь з конопель*; *Топтати гречку*; *Хвоста крутити (з ким)*; *Ходити наліво (на бік, на сторону)*; *Наставляти роги*; *Зробити рогатим*; *Гуляє як кіт (мартівський) весною*; *Баламутити голову*. Зваблювати, спокушати [7] тощо.

7. Експлікатори семантичної площини «визнання гріховності, провини, уникнення гріха, каяття»: *Спокутувати свої гріхи (провину)*. Намагатися добрими справами, гідною поведінкою заслужити прощення; *Гріхи молодості*. Про поступки, вчинені в юному віці; *Відійти від гріха (Від гріха подалі)*. Запобігти якомусь осудливому вчинку, відвернути що-небудь небажане, неприємне; *Нічого гріха тайти*. Треба зізнатися, сказати відверто, немає потреби приховувати щось; *Не впасти в гріх*. Не припуститися чогось поганого, принизливого, осудливого з погляду загальноприйнятої моралі тощо.

8. Модальні й вигуківі усталені сполуки з лексемою *гріх*: *Як на гріх*. Навмисне; *І сміх, і гріх*. Водночас смішно і сумно, трагікомічно; *З гріхом навпіл (з гріхом пополам)*. Сяк-так, ледве-ледве. Не зовсім добре, не зовсім так, як годилося б, не без помилок;

Гріхи наші тяжкі. Нарікання на свою долю; *Як смертний гріх.* Уживається для емоційного підсилення значення наведених слів; *Гріх Бога гнівити.* *Гріх сказати.* Не варто марно нарікати на щось, бути незадоволеним чимось; *Усі ми не без гріха.* Про те, що ідеальних людей немає; *Не гріх.* Можна, треба, варто; *Гріх не повеселитися.* Про те, що пропускати або відмовляти собі в чомусь нерозумно й можна про це пошкодувати.

Отже, лексема *гріх* формує неоднозначні фразеологічні змістові відношення, які хоч і не потребують широких контекстів завдяки традиції вживання, проте її розгалужена варіативність потребує лексикографічної обізнаності. Для усвідомлення концепту *гріх* у мовному дискурсі важливими є й атрибутивні ознаки, частина з них актуалізує такі: перворідний, содомський, великий і малий

гріх, смертний гріх, гріх навмисний і не з власної волі. Властивість «тяжкості» гріха об'єднує його з близькими поняттями біблійного дискурсу.

Висновки й перспективи подальших розвідок. Аналіз сталих мовних сполук, які сформувалися за біблійного й мовного контекстів, потребує не лише оперування певними лінгвістичними процесами, а й застосування відповідних знань з історії, біблієзнавства й культури. Семантична мотивація таких одиниць є надбанням народної філософії, етики й естетики. Вербалізуючись у мовному дискурсі, концепт *гріх* експлікує лексичну взаємодію архетипних, асоціативних і стереотипних уявлень українського етносу. Тому вважаємо перспективним системний лінгвокультурологічний аналіз провідних концептів, що сприятиме відтворенню цілісної українськомовної картини світу.

Список літератури:

1. Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту; [переклад проф. Івана Огієнка]. Київ : Українське Біблійне Товариство, 2002. 1375 с.
2. Библиейская энциклопедия – Репринтное издание. Москва : Терра, 1990. 90 с.
3. Кононенко В.І. Концепт і символ: лінгвокультурологічний аспект. *Мова. Людина. Світ: До 70-річчя професора М. Кочергана: зб. наук. статей.* Київ : Вид. центр КНЛУ, 2006. С. 157–162.
4. Словник української мови: в 11 тт. / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1971. Т. II 550 с.
5. Решетняк О.О. Парадигма біблійних символів з онімним компонентом в українській лінгвокультурі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Слов'янськ, 2015. 258 с.
6. Степанов Ю. Константы: Словарь русской культуры: Изд. 3-е, испр. и доп. Москва : Академический Проект, 2004. 992 с.
7. Ужченко В. Д. Фразеосемантичні лінії однієї «делікатної» варіантно-синонімічної групи. *Учені записки Таврійського ун-ту ім. В.І. Вернадського. Серія «Філологія».* Т. 20(59). № 6. 2007 р. С. 254–263.
8. Фразеологічний словник української мови: у 2 кн. Київ : Наук. думка, 1993. Кн. 1. 528 с., Кн. 2. 984 с.
9. Ясіновська О. Концептуалізація *зздрості* у християнській культурній парадигмі. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Загальне мовознавство.* Вип. 52. Львів, 2011. С. 65–78.

Shvydka N. V., Reshetniak O. O. VERBALIZATION OF THE CONCEPT OF SIN IN BIBLICAL AND LINGUISTIC DISCOURSES

The article is devoted to the linguocultural analysis of the concept of sin as a marker of violation of religious and moral and ethical norms in the Ukrainian usus. In this scientific research the authors revealed biblical representatives of the concept of sin; the categorical paradigm of the concept of sinfulness; the semantic varieties of phraseological units with the lexical item sin, the figurative and associative potential of such language units.

It was found that in the Bible the concept of sinfulness (unrighteousness) is categorized as lawlessness and specified in a number of nominations: evil thoughts, fornication, theft, homicide, adultery, shamelessness, envious eye, blasphemy, pride, madness, untruth, greed, envy, murder, dispute. The conceptual field of the concept of sin includes the following concepts: violation of God's law, envy, idolatry, divination, sacrilege, blasphemy, pride, untruth, immorality, fornication, adultery, murder, greed, passion, anger, deceit, extortion, and so on.

In the biblical picture of the world, envy is considered one of the main violations of God's law. The defining factor of this vice is its interpretation as a mortal sin. As a complex set of conceptual features, envy has a multilevel representation: it is verbalized by the nominations envy, jealousy, hostility, to be envious, to envy, to show evil will, to resist someone, lustful eyes, evil eye, to be in bitter bile and so on.

The concept of sin in the profane dimension is a source of formation of phraseological meaning and defines the process of determining the basic codes of the genotype of culture and identifying the value orientations of the ethnic community. The denotative paradigm of the concept of sin is formed by a set of markers of the life

of society, among which we single out the following: phraseological units as objectifiers of the conceptual field «violation of God's commandments, blasphemy»; declarants of the concept of «theft, crime»; phraseological units as representatives of violation of moral and ethical prohibitions; nominations that outline the semantics of «negative traits of character»; manifestants of the conceptual field «untruth, lie»; verbal markers of the concept of «adultery, extramarital affairs»; explicators of the semantic plane «confession of sinfulness, guilt, avoidance of sin, repentance»; modal and exclamatory established compounds with the lexical unit of sin. It has been found that the lexical unit of sin forms ambiguous phraseological denotative relations, which, although they do not require wide contexts due to the tradition of use, but its extensive variability requires lexicographic awareness. Attributive features are also important for understanding the concept of sin in linguistic discourse: some of them actualize the following: original, sodomy, great and small sin, mortal sin, intentional and not of one's own free will sin. The «gravity» of sin unites it with similar notions of biblical discourse.

Key words: Bible, concept of sin, verbalizer, marker, conceptual field, phraseological unit, sacred and profane.